16/02/2022

Για την ακολουθία του Όρθρου

/ Ενορίες

Συνεχίστηκε την Τρίτη 15 Φεβρουαρίου, με την 2η διαδικτυακή συνάντηση η σειρά παρουσιάσεων, με γενικό τίτλο «Η λατρεία μας με απλά λόγια», που πραγματοποιείται κάθε Τρίτη, στο πλαίσιο των Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…».

Η συνάντηση ήταν αφιερωμένη στην ακολουθία του Όρθρου. Τη σειρά επιμελείται ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Χρυσοβαλάντης Θεοδώρου, Υποψήφιος Διδάκτωρ Λειτοτυργικής στο Α.Π.Θ. με την συμμετοχή του Πρωτοπρεσβυτέρου π. Ελισσαίου Κυνούση, Θεολόγου-Φιλόλογου.

Το Σεμινάριο είναι ανοιχτό σε όλους και η παρακολούθηση του γίνεται μόνο

διαδικτυακά, μέσα από το κανάλι του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...» στο YouTube.

Η ακολουθία του Όρθρου, είναι χρονικά, η μεγαλύτερη από όλες τις ακολουθίες του νυχθημέρου της Εκκλησίας μας, τακτικές ή έκτακτες. Είναι η ακολουθία που οδηγεί στο ξημέρωμα και στην έναρξη της νέας ημέρας, ευχαριστώντας για εκείνα που παρήλθαν, παρακαλώντας για εκείνα που θα διαβούμε κατά την διάρκεια της ημέρας και, χωρίς να συνδέεται σε απόλυτο βαθμό, είναι ο τελευταίος προπομπός της θείας Λειτουργίας.

Ο Όρθρος έχει την μεγαλύτερη δυναμική και παρουσιάζει τα σημαντικότερα στοιχεία και σημεία της κάθε ημέρας, κυρίως μέσα από τους Κανόνες, με κεντρικό σημείο το Συναξάρι, όπου γίνεται η παρουσίαση των αγίων της ημέρας, των οποίων η Εκκλησία προβάλλει και τιμά την μνήμη τους.

Όπως και στον Εσπερινό, έτσι και στον Όρθρο, για την τέλεση του χρειάζεται το Ωρολόγιο που περιλαμβάνει τον σκελετό της ακολουθίας, το Ψαλτήρι, η Παρακλητική και το Μηναίο.

Ο Εξάψαλμος, χωρίζεται σε δύο τμήματα, αποτελώντας ουσιαστικά ένα μικρό Κάθισμα του Ψαλτηρίου, και όλοι οι ψαλμοί έχουν σχέση, νοηματικά, με την παράκληση για την ημέρα που αρχίζει και τη νύχτα που παρήλθε.

Είναι ένα καίριο σημείο στην αρχή της ακολουθίας και επενδύεται με μία ιδιαίτερη προσοχή. Μάλιστα, σύμφωνα με κάποιους Πατέρες, εικονίζει τον χρόνο της Δευτέρας Παρουσίας και της Κρίσεως.

Όπως αναφέρεται στο Ωρολόγιο, η ανάγνωση του Εξάψαλμου, γίνεται «μετ' ευλαβείας και φόβου Θεού», με πλήρη σιωπή και κατάνυξη από τους πιστούς, χωρίς μετακινήσεις κατά τη διάρκεια του.

Ακολουθούν τα Ειρηνικά, όπου οι αιτήσεις προσφέρονται από τον ιερέα, εξ' ονόματος των πιστών. Και στη συνέχεια το «Θεός Κύριος...», που αποτελεί την επιβράβευση του πιστού, ότι έχει περάσει από την κρίση του Θεού και έχει σωθεί. Είναι η, πρόσωπον προς πρόσωπον, συνάντηση πιστού και Θεού.

Με το «Θεός Κύριος...» και τα απολυτίκια, μπαίνουμε στο πρώτο εορταστικό κλίμα. Ακολούθως τα Καθίσματα, τα οποία αποτελούνται από δύο ή τρεις ομάδες τροπαρίων και τα οποία ολοκληρώνουν την ανάγνωση των Καθισμάτων του Ψαλτηρίου.

Μετά τον 50ο Ψαλμό, ακολουθούν οι Κανόνες, που αποτελούν την ραχοκοκαλιά της

ακολουθίας του Όρθρου. Πρόκειται για τις εννέα Ωδές, που περιλαμβάνουν τροπάρια από την ημέρα ή τον άγιο που εορτάζεται. Περιγράφουν και εξηγούν το γεγονός που γιορτάζει η Εκκλησία ή τον τιμώμενο άγιο και μας επιτρέπουν να καταλάβουμε το θεολογικό γεγονός, τους βίους, τα κατορθώματα των αγίων που εορτάζουμε.

Κάθε Ωδή αποτελείται από έναν Ειρμό και κάποια τροπάρια που τον ακολουθούν, και ψάλλονται σύμφωνα με αυτόν τον Ειρμό και για να είναι ολόκληρη, κάθε ωδή αποτελείται 14 τροπάρια.

Μετά την στ' Ωδή, ακολουθούν το Κοντάκιο, ο Οίκος και το Συναξάρι. Σε αυτά τα τρία στοιχεία, δίνεται περιληπτικά το γεγονός, το νόημα και η αξία της κάθε ημέρας, εορτής ή τιμωμένου αγίου.

Η θ' Ωδή είναι αφιερωμένη στο πρόσωπο της Παναγίας και τα τροπάρια συνδυάζουν την εορτή ή τον τιμώμενο άγιο, με το πρόσωπο Της, και ψάλλεται επαναλαμβανόμενο με στίχους, το τροπάριο «Την τιμιωτέραν...». Για να δείξει ότι, μετά τον Θεό, Εκείνη έχουμε προστάτιδα και πρέσβειρα προς τον Κύριο.

Ακολουθούν τα Εξαποστειλάρια, τα οποία περιγράφουν υμνολογικά, το γεγονός της εντολής του Χριστού και της ευθύνης των κληρικών, δια των αγίων Αποστόλων, να κηρύξουν τον λόγο του Θεού, και σε δεύτερο επίπεδο το γεγονός της ημέρας ή τον βίο του αγίου.

Οι Αίνοι που ακολουθούν, είναι ψαλμικοί στίχοι που περιγράφουν την δοξολογία και την ευχαριστία της κτίσης, γι' αυτά που έπλασε ο Θεός. Και κλείνει η ακολουθία με την διατράνωση όλων αυτών, με την μεγάλη Δοξολογία, ευχαριστώντας τον Θεό για όλα και ζητώντας την δύναμη Του, για το διάβα της ημέρας.